

■ **recensió**

REVISTA D'HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA CATALANA,
Volum I, Número 1, 2011 | Print ISSN 2014-1572 / Online ISSN 2014-1564
DOI 10.2436/20.3001.02.26 | Pp. 113-115
<http://revistes.iec.cat/index.php/JOCIH>

Miquel Carreras i Costajussà, i la filosofia catalana d'entreguerres (1918-1939)

Coordinació i edició a cura de Pompeu Casanovas,
Barcelona: Societat Catalana de Filosofia i Fundació Bosch i Cardellach, 2009

Anna Punsoda

Fundació Joan Maragall. Barcelona
annapunsoda@gmail.com

Quan Miquel Carreras i Costajussà va sortir de la universitat l'any 1928, haurien de passar tres anys perquè la constitució espanyola reconegués la potestat de la Generalitat en matèria d'ensenyament superior. Per això el noi nascut i arrelat a Sabadell, un cop llicenciat en dret i filosofia a Barcelona, hagué de marxar a Madrid a cursar el doctorat, a pesar de no presentar mai les memòries que li haguessin possibilitat obtenir el títol de Doctor. La seva trajectòria podria explicar-se, parcialment, per la influència que sobre ell exerciren els seus oncles, dos intel·lectuals compromesos amb la Lliga Regionalista a la seva ciutat natal: per Lluís Carreras i Mas, eclesiàstic catalanista proper a Torras i Bages, va començar la carrera de dret; per Joan Costa, redactor polític *La veu de Catalunya* i president de l'Associació de Periodistes de Catalunya des del 1932 fins a la guerra civil, va introduir-se en el món del periodisme.

Tot i que no va arribar a ser-ne membre, la relació amb l'anomenada «Colla de Sabadell», especialment amb l'Armand Obiols, també va ser decisiva en la seva formació; així com la relació amb el llatísta Joaquim Balcells, membre del patronat de la Universitat Autònoma, que va intentar ajudar-lo, inútilment, perquè entrés com a professor a la Universitat de Dret. La seva relació amb la política, tot i que fou més estreta a partir de 1931 quan s'apropà a la Lliga, sempre va ser crítica i prudent. És destacable, especialment, la seva tasca com a professor d'història i de filosofia a l'Institut-Escola Manuel Bartolomé Cossío, creat a Sabadell poc després d'esclatar la guerra civil i batejat en honor a un dels pedagogs més influents de la *Institución Libre de Enseñanza*. La importància dels Instituts-Escola pot passar, a data d'avui, desapercebuda; però cal no oblidar que, fins, aleshores, per cursar l'educació secundària calia inscriure's en

centres privats o desplaçar-se a Barcelona. Miquel Carreras, autor de de *Línies d'història ciutadana* (1930), dels *Elements d'història de Sabadell* (1932), i, amb el pseudònim de «Miquel Costa», dels *Conceptes i dites de Martí Rialp* (1938), és encara una figura massa desconeguda. I, precisament perquè les obres i les relacions que teixeix una persona sempre són insuficients per explicar-ne la trajectòria i les intencions, és interessant la lectura *Miquel Carreras i Costajussà i la filosofia catalana d'entreguerres (1918-1939)*.

L'obra intenta, d'una banda, reconstruir el context en què l'autor sabadellenc va desplegar la seva carrera i, de l'altra, aproximar-nos a la seva figura des de diversos àmbits i perspectives. Així, Sam Abrams presenta de forma esquemàtica les relacions entre filosofia i literatura que es van viure a Catalunya fins a l'inici de la guerra i que expliquen, en bona part, la nostra situació actual: la gran dificultat per homogeneïtzar la profunditat conceptual i la lírica, conseqüència dels quaranta anys de dictadura en què s'impossibilità el diàleg honest i el lliure intercanvi d'idees entre els intel·lectuals catalans. Pompeu Casanovas i Josep Monserrat fan un breu repàs històric dels estudis universitaris a Catalunya per concentrant-se, especialment, en el món acadèmic que visqué Miquel Carreras, i per recuperar la curta però intensa feina de la Universitat Autònoma de Barcelona.

De Josep Xirau i Palau –membre del Patronat d'aquesta Universitat Autònoma– i del seu esforç per renovar els estudis superiors a Catalunya i per obrir el dret processal espanyol i català a les novetats europees, en parla llargament Manuel Jesús Cachón Cadenas. Pompeu Casanovas recupera la figura de Cristòfor de Domènech, un autor difícil de catalogar que cultivà diversos gèneres, que fou sotmès al descrèdit d'alguns dels seus contemporanis (Josep Pla, per exemple) i que ha estat ignorat pels estudiosos posteriors. El pensament de Domènech, inserit en un catalanisme d'esquerres (fou membre actiu de la Unió Socialista de Catalunya), s'interpretà com un atac a la fe catòlica i a la burgesia catalana. La seva activitat –i la crítica a l'intel·lectual reclòs a la torre d'ivori– és un bon exemple dels lligams que van establir-se durant aquells entre el pensament i l'activitat política. També en aquesta primera part de l'obra, Antoni Mora recupera la figura del pare Miquel Esplugues i la seva tasca al capdavant de la Revista *Criterion* per explicar l'obertura dels franciscans, que possibilità la difusió d'idees d'autors ideològicament tan distants com Eugeni d'Ors o Tomàs Carreras i Artau.

I finalment, i retornant a la figura de Miquel Carreras, Àngels Casanovas detalla les seves relacions familiars i la influència que aquestes exerciren en la seva trajectòria professional. És Salvador Domènech i Domènech qui narra el seu pas per l'Institut-Escola Manuel Bartolomé Cossío, qui repassa l'objectiu d'aquestes institucions i, concretament, qui exposa el paper que jugà Carreras a Sabadell. Joan Comasòlivas i Jordi Torruella s'ocupen de la seva faceta d'arxi-

ver, Esteve Deu de la seva vessant d'historiador i Àlex Trujillo de la seva tasca d'advocat. Aquesta obra, complementada amb altres textos com *Els anys anys de formació de Miquel Carreras i Costajussà (1923-1930)* de Pompeu Casanovas, mostra en forma de trencaclosques aquest cas «no d'insolidaritat sinó de soledat», tal i com Marçal Pascuchi descrivia al seu bon amic Miquel Carreras a pesar de la seva activitat pública. La filosofia a Catalunya desplegada entre 1918 i el 1939, així com l'activitat acadèmica i universitària, s'alcen en l'obra com a teló de fons per ubicar, explicar i en part justificar la vida estroncada d'home diligent i compromès, mort a la batalla de l'Ebre un any abans d'acabar la guerra.